

SLOVENSKI UČITELJ.

List za učitelje, odgojitelje in šolske prijatelje.

Izhaja 1., 10. in 20. vsakega meseca in velja 3 gld. za vse leto, 1 gld. 50 kr. za pol leta. Učiteljskim pripravnikom se staja za 2 gld. na leto. Spise, dopise in naročnino sprejema Ivan Lapajne, nadučitelj v Ljutomeru na Štajerskem. Oznanila, reklamacije in druge administrativne reči naj se blagovolijo pošiljati „Narodni tiskarnici“ v Mariboru v koroški ulici hiš. št. 223.

Štev. 30. V Mariboru 10. decembra 1873. I. letnik.

Mnenje duhovnika o novih šolskih postavah.

V mnogih številkah našega lista smo trdili, da je opozicija duhovnikov slovenskih proti novim šolskim postavam škodljiva za naš narod in naš napredek, in zavoljo tega živo priporočali večo vdeležitev vseh domoljubov, zlasti duhovnikov pri našem slabem šolstvu, kteremu še vedno primanjkuje — podpore splošnega naroda, toraj tudi duhovnikov. Ne samo mi, učitelji in drugi napredovalni domoljubi, ampak tudi spoštovani slovenski duhovnik je teh misli, kar dokazuje sledeče odprto pismo, ktero je omenjeni previdni duhovni gospod pisal drugemu, ki se je upiral novim naredbam. Glasi se tako-le:

Visoko častiti gospod župnik!

Pred nekoliko dnevi došla sta mi dva, od Vas na e. kr. okrajno glavarstvo v pisana dopisa, od kterih se eno pismo ozira na Vašo branitev, prevzeti mesto krajnega šolskega nadzornika, eno pa na Vaše nevdanost, delovati pri krajnem šolskem svetu.

I.

V prvem dopisu Vi izrekujete, da se za Vam odmenjeno častno mesto krajnega šolskega nadzornika zahvalujete, ker tega po Vašem mnenji ne smete prevzeti.

Vi tedaj menite, da prevzeti mesto krajnega šolskega nadzornika bi bilo prepovedano od strani viših duhovskih oblasti, kterim ste pokorščine dolžni.

Jaz častim vdano zvestobo proti višim predstojnikom in hvalno spoznam vestno boječnost pred prelomenjem dolžne pokorščine. Mislim pa ob enem, da če prevzamete službo šolskega nadzornika, da to ni samo prelomljenje svojih dolžnosti,

ampak da je celó v lepi zvezi z določno naznanjeno voljo Njih svetosti papeževi in našega visokega častitega ordinarjata.

Meni ni neznanó, da je glavár obène cerkve zavrgljivo sodbo izrekel o avstrijskih šolskih postavah od 25. maja 1868, ktera sodba duhovnika napeljati utegne, da se od njih odmikuje. Pa je tudi znano, da so se nekteri avstrijski škofje vsled one sodbe obrnili na sv. očeta z vprašanjem, kako naj se obnašajo nasproti omenjenim šolskim postavam, in posebno ali smejo svojim duhovnikom dovoliti, da se vdeležujejo v teh, na podlagi novih šolskih postav osnovanih krajnih, okrajnih in deželnih šolskih svetih.

Na to, tako postavljeno vprašanje bil je dan v imenu papeževim po apostoljskem nunciju na Dunaju dné 24. febr. 1869, št. 1940/1, metropolitu v Gorici in vsem drugim podložnim škofom sledeči odlok:

Celsissime ac Reverendissime Domine!

Novit Celsitudo Vestra Reverendissimo, Sanctae Sedi Apostolicae propositam fuisse quaestionem, an viri ecclesiastici Consiliorum super scholis juxta legem hujus imperii de die 25. Maji anni 1868 p. elapsi constituorum participes esse possint. Huic quaestioni volens beatissimus Pater conveniens dare responsum, maturo examine primum perpensis, quae Episcopi hac de re interrogati suis litteris exposuerunt, eorumque deinde attentata opinionum diversitate, censuit omnia hoc sub intuitu prudenti eorundem Praelatorum arbitrio relinquenda; quatenus ipsi judicant, an necne, viris ecclesiasticis respectivarum dioecesium sit permittendum, ut aliquo in praedictis Consiliis scholasticis munere fungaetur. Instat autem Sanctitas Sua, ut prae laudati Antistites prae oculis habentes unionem, qua tantum gravissima Ecclesiae mala vitari possunt, in decisio nibus hujus modi capiendis nitantur, quantum fieri potest, concordés procedere et influxum ipsius Ecclesiae in scholas earumque institutionem pro viribus conservare.

Meum duco absque mora haec Celsitudini Vestrae Reverendissimae significare humillimis precibus adjectis, ut cum suis Episcopis Suffragansibus eadem quam citissime communicare dignentur. Omni cum observantia persevero etc.

Iz tega odloka se razvidi, da je Njih svetost modrim odločbam posameznih škofov pripustila, koliko naj se jim podložni duhovniki pri delovanji šolskih svetovalstev vdeležujejo. Le to terja sveti oče, da naj škofje vpljiv cerkve na šole in poduk kolikor mogoče varujejo in ohranjujejo.

Škofje, dobro prevdarjalši, da pač ni mogoče, vpljiv cerkve na šole s tem ohraniti, da se od njih odtegujejo in se pasivno zadržujejo nasproti novim šolskim uradom, spoznali so v veliki

večini za korist cerkve, da so prepustili duhovnikom prevzeti, po postavi jim odprta mesta v šolskih svetovalstvih.

Posebno je visoko častiti knezoškof v v tej zadevi nedvomno svojo željo pokazal s tem, da je zastopnike cerkve v deželni šolski svet in v okrajne šolske svete imenoval. V tem je pač tudi razločno povedano, da se dotični duhovni oskrbniki vdeleževati smejo tudi v krajnih šolskih svetih v smislu postave.

Po navedenem pač ne more več biti vprašanje o tem, če Vi mesto krajnega šolskega nadzornika prevzeti smete. Vsaj je vendar opravičeno misliti, da sme ravnanje škofa v smislu papeževem, vsled cerkvenega reda, merodajno biti tudi za podložne duhovne oskrbnike.

Le samo za to še gre, če imate Vi, visoko častiti gospod, ne samo pravico, ampak tudi dolžnost, Vam ponujeno mesto šolskega nadzornika prevzeti. In jaz se ne spodikam nad tem, to vprašanje potrditi. Kajti ravno s to službo ste v stanu, najboljši vpljiv imeti na farno šolo in podučevanje, tisti vpljiv namreč, kterega je sveti oče tako živo škofom na srce polagal.

V rokah krajnega šolskega nadzornika je namreč pedagogično-didaktično vodstvo šole, tedaj ono opravilo, katero je župnik tudi pod prejšnjo zistemo imel.

Ne razumem prav, da Vi še le zdaj na to pridete, da se branite prevzeti Vam namenjeno mesto krajnega šolskega nadzornika in dotična opravila. Vi se morda bojite zavoljo tega kak princip prelomiti, ker je vam mesto šolskega nadzornika ponujeno od državnega urada. In vendar ste do leta 1868 izvrševali opravila ravno tiste službe na podlagi politične šolske vredbe, tedaj na podlagi postav države, ki je že davno pred 25. majem 1868 više vodstvo šol v rokah imelo, in više šolske nadzornike, kakor tudi okrajne distriktne šolske nadzornike imenovala.

II.

V daljnih dopisih izrekujete, visoko častiti gospod, okrajnemu šolskemu svetu, da po §. 2. državne šolske postave od 25. maja 1868 razun verskega uka in verskih vaj kot zastopnik cerkve nobenih drugih dolžnosti prevzeti ne morete.

Ne morem si kaj, da opomnem, da to Vaše mnenje nastalo je vsled nerazumljenja dotične državne šolske postave. Po tej postavi je v §. 2. edino cerkvi pravica dana, v verskem nauku podučevati in verske vaje voditi. Cerkev izvršuje to pravico na farnih šolah po župniku; župnik tu deluje kot organ cerkve, pooblaščen neposredno od cerkve.

Državna šolska postava pa ima tudi §. 10., kateri vreduje vodstvo in nadzorstvo nad vso vzrejo. Ravno na podlagi ome-

njenega §. je sklenil deželni zbor postaviti o šolskem nadzorstvu, katero je Njih Veličanstvo, naš presvitli cesar potrdil. Po tej postavi o šolskem nadzorstvu snuje se tudi krajni šolski svet, kteremu spada vse administrativno in pedagogično-didaktično vodstvo krajne šole, in v katerem ni samo šola in srenja, ampak tudi cerkev zastopana. In ker je župnik prirojeni ud krajnega šolskega sveta in v tem cerkev zastopa, tedaj se razširja njegovo zastopanje cerkve nad vso šolsko vodstvo.

Kot organ cerkve ste izključljivo pooblašteni za podučevanje v veroznanstvu, kot zastopnik cerkve v krajnem šolskem svetu, kot ud krajnega šolskega sveta imate velik delež pri vsem delovanju tega zbora. Tu je kraj, kjer župnik vsled svoje večje omike jako uspešno delovati more za duševno razvijanje rastoče mladine, in to tem več, kolikor imenitnejše sploh je njeno mesto v srenji.

Ne preziram tedaj, koliko važno in tudi kolikošen interes je za cerkev, da Vi ne odbijete sedeža v krajnem šolskem svetu, ki je Vam v postavi od 25. febr. 1870 zagotovljen in ki ga Vam ponuja dekret okrajnega šolskega sveta ddo. ampak ga porabiti v vsestransko izvrševanje dobrega vpljiva na šolo. Tudi o tem se bode od nas račun terjati, če bomo dobro opuščali. Sploh kaže, da bote Vi le z vdeleževanjem v krajnem šolskem svetu ravnali popolnoma v smislu viših duhovskih oblasti.

Če sveti oče od škofov terja, da naj si z vsemi močmi vpljiv cerkve na šolo ohranjovati prizadevajo, tako s tem ne meni samo podučevanja v keršanskem nauku, ampak splošno podučevanje: ut influxum Ecclesiae in scholas earumque institutionem pro viribus conservare nitantur.

Ko sem s tem svoje mnenje razodel, opomnil bi še rad na to prevaro, da se z nevedenjem pri krajnem šolskem svetu cerkvena reč na nobena stran ne pospešuje.

Nekoliko o našem Abecedniku narodne šole.

Ko se bliža pomlad, pregleda skrbno marljivi kmetovalec svoje poljedelsko orodje, v kakem številu in stanu je. Ako vidi pri oralu črtalo zlomnjeno, brano brez zob, sekiro in motiko zarjuveno; jame vse pripravljati in popravljati. Kola si da narediti bolj pripravna, da raji tekó; staro, obrabljeno železje, že zarjuvelo orodje pobére in nése kovaču, da mu napravi močan lemež in črtalo za kosmato in zaraščeno njegovo polje itd. Kratko, on se preskrbi z orodjem, s kojim mu bode mogoče, laže in bolj obdelovati polje.

A dosti tega! Kam sem zašel? v kaki dotiki so neki šolske knjige z kmetovalcem in njegovim orodjem? Da ne iščem dalje stezam ovinka, rečem: Obrnimo marljivega kmetovalca, njegovo orodje in njegovo polje na -se, na naše trdo pedagoško polje, in naše pedagoško orodje; pregledujmo ž njimi vstric naša starinska orala, brez zob brane, rujave sekire, pusta lesena kola, ki škripljejo, da človeka ušesa bolé. Popravimo, zboljšajmo si orodje, pomanjkljivo z novim dopolnimo, da homo laglje orali pedagoško polje, ki je — žalibog — po Slovenskem še sila kosmato, kajti tuji jezik je s tujim glasom tuje reči oznanjeval, ali je potem čuda, da smo tako malo sadu obrodili? — Dandenes, ko je „šola in učitelj“ splošno in javno na dnevnem redu, in ko sedanjosti le parola „naprej“ velja; teba nam torej pogumnim in podvzetnim biti!

Prvo, kar sem namenil, da ogledamo, bodi naš „Abecednik“. Abecednik se po slovenskih in slov.-nemških šolah nahaja v dveh različnih natisih, v enem starejem in drugem novem in — pomoji misli — ne zboljšanjem, ampak pokvarjenem natisu. Snova jima je ena in tista, ki je moremo dobro imenovati, a oblika, v kateri se nahaja ne zadostuje svojemu namenu. S prva mi je omeniti, da je Abec. premalo splošen, torej preveč lokalni ali vsaj provincijalni, in to v popisih, kakor tudi v besedah samih.

Odprimo zdaj bukvice na prvej strani in pogledjmo mojstrsko delo (v pisnih vajah)! Črke so tako sila majhne, da bi trebalo izurjenemu bralcu drobnogleda, ako jih hoče spoznati, kaka težava je pa tu pri šestni deci, vé predobro tisti, kdor skuša. Kaj je pisatelj z tako majhino obliko črk doseči hotel, in po katerih pedagoških merilih jih je meril, si pač jaz nemorem zlagati drugače, nego iz uzroka previdne varčnosti papirja, zato, da so bukvice 2 kr. ceneje, pa za 15 kr. slabije, nego so prejšnje. Kdo bi se pač tu mogel zdržati, da ne bi ojstro grajal take majhine in spačene oblike pisnih črk? Črki „i“ in „u“ ste bolj nemškimi nego slovenskimi črkami podobni. Ali morejo take pismenke otrokom pravo znamenje črke v podobiti? „O“ ta je še celo narobe postavljen. Seveda, za otroke je vse dobro?! Navadna fantazija v takih slučajih pač ni zmožna, pomakljivo si dostaviti! Pri vsakem tiskanju je potreba „correctione“; a pri Abec. to ni bilo potreba, kajti počemu pri otrocih take natančnosti, učitelj pa mora narobe reči tudi poznati, in zakaj tudi tega ne, saj je pač on tisti, ki mora dostikrat reči, ki so „narobe“ gledati in spoštovati.

„Za otroke je najbolje, ravno dobro“ trdé slavni pedagogi. Pri nas pa menda velja: „tudi najslabeje mora biti dobro.“

Na strani 5. pokaže pisatelj omenjenega Abec. menda — iz trogo pedagoških pravil prav pomankljivi „r“ brez druge

vezne rižice), kterega potem po vsih vajah zastonj iščeš. Namestu tega povsod taki-le „r“, za kterega pa pisatelj ni imel med vrsticami (kakor kaže druge črke) prostora. Menda opet iz globokega prepričanja „za otroke je vse dobro“!

Pri „c“ in ravno tako na 6 str. pri „č“ vezno rižico po polnoma spušča, ako ravno je ne ovrgljivo, da se v pisanji vezna rižica povsod potrebuje in tudi istinito piše.

Na st. 9 ugledaš opet novo posebnost — formula, ki se je še pisatelj sam menda v navadni pisavi ne poslužuje in tudi ne vem zakaj bi se je? Jaz vsaj tu ne najdem merodajnega uzroka; zakaj namreč imata (mali) „z in ž“ vodoravno rižico navprek.

Na str. 12 vidiš črko „p“, ki jo brez fantazije lahko z „h“ zameniš.

Na str. 13 vidiš „d“ takošni, da se mora (ne more) otrokom kazati, kakošnega ne smejo delati.

Sploh moram reči — in mislim, da tudi drugi ne bodo drugače trdili — da so male (o velikih drugi pot) pisne črke v našem Abec. slabe in svojemu namenu nezadosté.

Dostavek. Temu mnenju tudi mi pritrjujemo. Nemški Abecedniki, kakor tudi abecedniki drugih narodov so veliko skrbnejše sestavljeni. Največ je temu e. kr. založba šolskih knjig kriva, ki tako po mačehovski skrbi za dobre slovenske šolske knjige. G. Miklošič v Mariboru izdeluje menda nov slovenski abecednik, kterega hoče po najboljših pedagoških pravilih osnovati in z lično obliko preskrbeti. Vred.

Prvi zbor slovanskih pedagogov.

(Konec.)

III. glavna sjednica.

Ovoga dana razpravilo se pitanje o knjižnicah, omladinskih spisovih i učevnih sredstvih.

O prvom pitanju prosbori kao izvjestitelj g. Lj. Modec, rekav, da su knjižnice riznice duševnoga blaga, u kojih su sahranjeni proizvodi ljudskoga uma; nu ovo blago nesmije poput zlata ležati mrtvo, već druge umove poticati i usposobljavati na sve to veću radinost. Nu ako su knjižnice od tolike važnosti za čovječanstvo u obće, to su od velike znamenitosti za učiteljstvo napose, jer ovomu treba ponajprije napredovati. Pojedincu pako, osobito učitelju nije lasno nabavljati si dobrih knjiga u obilju. Tomu pomažu knjižnice koliko za učiteljstvo u obće, toliko za slavensko napose. Slavenskim učiteljem treba da budu što više

pristupni slavenski pedagogjski spisi, da uzmognu svoj narod uzgajati u slavenskom duhu. Dalje znamo žalibože, da se slavenska knjiga sa slabe prodje nemože ni podiči, a kad nema domaće, uvlači se u kuću tuđica, a njom i tadji duh, te nas često tako obmami, da na svoju nismo vrstni više ni misliti, da se sami sebi otdudjujemo. Knjižnicami pako širiti će se slavenska knjiga, prestati će uticanje tuđjih, neprijatnih spisa na slavensko učiteljstvo, a i na slav. pisce, pa tako razviti se samostalnost pedagogije slavenske.

Mi se Slaveni nemoramo stiditi svoje pedagogije. Slavni Komensky ostavio nam sam toliko blago, da nam zanj zavide drugi narodi, pa zato nastoje nam ga oteti. Zdravo nam bilje čupaju, a neslane i začinjeno svojim maslom nam vraćaju. S-toga se moraju Slaveni otresti tuđjinskih kuhača, te svoju piću sami si začinjati.

Kad budu ovako radili te knjigu svoju širili, to će se i trud piscem bolje izplaćivati, te se neće morati bacati drugim narodom u naručaj.

Nu još jedno zlo donáša širenje tuđe knjige. Ako promislimo, koliko novaca odlazi svake godine za pedagog. spise u tuđinu, a koliko bi se tim novcem u zemlji koristilo, to moramo već radi te materijalne koristi širiti u slav. zemljah slavensku knjigu.

Takodjer smo si bliže poput rođjakâ, s-toga i stečevine jedne grano bliže su drugim, nego sasvim tuđe, a timi stečevinami mora se okoristiti sve Slavenstvo.

Napokon moramo učiti i od drugih naroda, koji osnivaju velike biblioteke u Lipsiji, Berlinu i dr. Uvaživ sve to, predlaže centralni odbor ove rezolucije. (Živio!)

Bilježnik Basariček jih pročita, kako jih je odbor jugoslavenski poprimio, pa onda progovori o toj stvari još česki referent, ravnatelj građanske škole u Poličkoji gospodin A. Podhajsky.

Spomenuv važnost uzgoja, pita, gdje ima učitelj erpiti to znanje, nego li iz spisova skusnih pedagoga. Dalje veli, da se obitelj slavenska mora uzgajati na temelju svojega individualiteta, s-toga i kanimo uzajamno raditi. K-toj svrhi voditi će nas takodjer osnivanje slav. pedagog. knjižnica, u čem nas već Niemci prestigoše. Jučer spomenu g. Basariček, da se slabo poznajemo, a to je pogrješka ogromna. Tuđu knjigu bolje uvažamo. Nismo proti kupovanju tuđjih knjiga, nesmijemo se bo ograditi kitajskim zidom, ali nezanemarivati ni svojih. Kod nas ima mnogo njemačkih pedagog. knjiga, pa ipak nam sve neodgovaraju već po naslovu: Für deutsche Lehrer. Tim se podupire samo tuđji upliv, a vlastitu tvornu silu ubijamo. Širenjem vlastitih knjiga procvasti će i naša literatura. Tomu će krčiti put slavenske pedagog. biblioteke. Nuto stanimo voljno dalje graditi na čvrstoj

sgradi našega Komenskoga, a sviet neka spozna, da će si Slavenstvo na parnasu znanosti pedagogijske izvojtiti paomu pobjede. (Burni živio.)

Blježnik Cihlar čita rezolucije po českom klubu prihvaćene.

G. Sekulić, prof. s-Rakovca, nepolaže toliku važnost u knjižnice, te misli da bi bolje bilo knjige pojedinim učiteljem darovati.

Poslie kako su govorili Mašek, P. Tomić i Cihlar proti Sekuliću, daje predsjednik o pojedinih točkah glasovati, a počem se sve primi i s-naknadnimi izpravei obijuh skupština, to glase rezolucije u tom pogledu prihvaćene ovako:

1. Slavenske pedagogijske biblioteke imaju se za sada osnovati barem u glavnih gradovih pojedinih slavenskih plemena.

2. Slavenske pedagogijske biblioteke rukovodi središnji odbor, te će izraditi kujižnički red.

3. Središnji odbor umolit će slavenske pedagog. pisce, nakladatelje i pedagogijska kujiževna društva, da za utemeljenje tih knjižnica po mogućnosti poklone svakoj po jedan iztisk svojih ped. spisa.

4. Središnji odbor pozvati će putem javnih glasila ciele Slavenstvo na dobrovoljne priniske na korist slav. ped. knjižnica. On i svi plemenski odbori neka nastoje, da bi se na korist knjižnice priredjivale lutrije, razne zabave a u obće upotriebila sva zakonom dozvoljena sredstva, kojimi bi se što u tu svrhu postići dala. Iz onoga, što se u tu svrhu dobije, imaju se *a)* kupovati najznamenitija ped. djela slavenskih i u koliko moguće neslavenskih literatura; *b)* podupirati društveni list, ako to od potrebe bude; *c)* izdavati potrebna učila; *d)* osnivati nove knjižnice, a od ostatka osnovati se ima zaklada za uzdržavanje jur osnovanih, kao i novih knjižnica. Kujižničkom zakladom upravlja središnji odbor i polaže svaki put račun o njezinu rukovanju budućej skupštini slavenskih pedagoga.

Sada nadošlo na razpravu pitanje o spisovih omladinskih.

Rieč ima česki referent g. Vaclav Kredba, redaktor pedagog. tjednika „Posel z Budče“ u Pragu, koj evo po prilici ovako obrazloži. Omladinska literatura ima pomagati školu znanje šireć i duh oplemenjujuć, s-toga i njezina velika stavnost.

Dosele bijaše ova struka kujiževnosti jednostrana kao posljedak prošlih vremena, jer je ćudoredje prevagu imalo, a realnost se zanemarivala. Nu Komensky veli, da se ima odgojiti ciele ćovjek. Velika potreba omladinskih spisova izniela je i mnogo nakaza. Mnogi mladić misli početi svoj spisateljski put pisanjem za mladež u svojem smislu ili nesmislu. Mnogi drugćiji vrstni pisatelj neumije pisati za djecu. S-toga vidimo

mного radnika na tom polju nepozvanih i nevrstnih. Toliko o spisovih izvornih, sad o prevodih. Prosvjeta nije monopol jednoga naroda, s-toga se nesrame narodi inače u književnosti bogati prevadjeti dobre spise. Za dobar pako prevod nije dosta, da pisac podpuno požna jezik, odkud prevadja, već da bude poznavalac i stvari. Nije li jednoga i drugoga, nastati će kakova grdosija, koje nisu u nas riedke. Ovo podupiraju i sami knjigotržci brineć se samo za dobitak. Nu lošimi spisovi omladinskim oduzimlje se mladeži volja za čitanje, ili joj se utuvljuju krivi pojmovi i načela, ili se grdi jezik, il napokon ruši se čudorednost, slovom: lošimi spisovi kvvari se uzgojni rad. Prevodilo se pako ponajviše iz jezika njemačkoga, francezkoga, englezkoga. Tomu se nemože prigovarati, odgovaraju li zahtjevom. Nu treba da prevadjamo i sa slavenskih jezika. Čudne stvari, da smo to dosele zapašćali. Uzrok leži u uzajemnomu nepoznavanju naših plodova. Istina, da je svemu tomu bio politički uzgoj na zaprieku, nu zakon prirodni nas ipak sbliži i sveže. Ali valja da gradimo na mladeži, ona bo je najboljim jamstvom uzajemnosti slavenske. Zadaća nije lahka, nu od svih najlaglja. (Govornikom izuščene kratke ali jezgrovite ad rem rieči naišle su na oduševljeni odziv ciele skupštine, buknuvše na kraju u živo klikovanje.)

Pošto nijedan odbor nije nikakove promjene predložio, to primi skupština jednoglasno ove rezolucije:

1. Središnji odbor ima se pobrinuti, da pomoćju svojih plemenskih zadruga izda popis najboljih kritično ocjenjenih omladinskih spisova, što jih pojedina slavenska plemena imaju.

2. Svaki novi, valjani omladinski spis, budi u kojem slavenskom narječju, koji je kadar uzbuditi u djetinjem sreću plemenite ideje, i potaknuti na patrioitičan rad, neka središnji odbor oglasi i ocieni u glasilu skupštine slav. pedagoga.

3. Njemu se je takodjer starati i o tom, da se preporučeni omladinski spisi prevode u razna slavenska narječja, a zatim da se i što više medju mladežju razšire i u svoju svrhu rabe.

4. Središnjemu je odboru napokon što prije potražiti sredstva, da u stanju bude razpisivati nagrade za valjane omladinske spise, budi u kojem slavenskom narječju, a nagradjeni spisi neka se opet prevode u ostala slavenska narječja.

O posljednjem pitanju, najme ob učilih proslovi u oduljem govoru česki referent g. Stjepan Bačkora, ravnatelj u Pragu, te česki pedagogički veteran. Srdačni pozdravni uzklik doprati miloga starca na govornicu, gdje je stao nizati svoje još uvijek svježe misli, zasladjene najplemenitijim rodoljubljem. Rekav, kako se škola mora osim obćega uzgoja osvrutati i na razne realne struke, navadja za takove nazore potrebu učilâ. Priroda podaje najsgodnijih pomagala, nu gdješto valja se uteći i k umjetnim sredstvom, kao što su slike, uzorci itd. Gdje rieči uč-

teljeve nisu dovoljne djeci predočiti stanovite pojmove o stvarih, tu svuda treba takovih pomagala, da se svrha valjana postigne. Sada nabraja govornik sva sredstva, koja su školi u svakom razredu sve do petoga od neobhodne potrebe. Nastavljajući veli: Sada se pako radi i o tom, da nesamo da bude svikolikih ovih učila za školsku obuku pri ruci, već da budu i sgodna i valjala. U tu svrhu je dakle potreba, da se o to brine posebni odbor. Dalje valja nam si želiti, da nas ovimi stvarmi, kako to biva dosada, nezaplavljuje tudjina, već da se nastoji o tom, da se sgotavljaju po mogućnosti u zemljah naših, slavenskih. Slavenski zanatnici i umjetnici jesu odista veoma daroviti, te će znati ove stvari valjano praviti, samo treba, da jim se pruži k-tomu prilika. S-toga nastojmo, da se ova stvar svestrano uvaži. (Živio! Slava!)

Poslie kako je bilježnik pročitao sve resolucije, a Mašek razjasnio učinjenu promjen u 5. točki, predloženu po odboru jugoslavenskom, primi skupština jednodušno sve zaključke, koji glase:

I. Središnji odbor ima da sastavi i tiskom izdade popis svih u školah pojedinih slav. plemena upotrebljivanih učila a posredovanjem svojih plemenskih odbora neka ga porazdieli medju društva učiteljska, pedagoška i poveće učit. sborove.

II. Isti odbor ima o tom nastojati, da se njim preporučena učila upotrebljavaju u slavenskih školah.

III. Nazivlja svih učila neka se prema svojoj zadaći priredjuju tako, da se u svih slavenskih školah rabiti mogu.

IV. Središnji odbor ima se postarati zato, da se svako novo učilo temeljito ocieni, a kritika o njem da učvršćena bude u glasilu skupštine slav. pedagoga.

V. Središnji odbor ima se i zato pobrinuti, da se uredi stalne izložbe svih slavenskih učila budi uz pedag. knjižnice, budi uz učiteljišta.

Napokon će središnji odbor sa svojimi pododbori podupirati izdavanje i razširivanje slav. učila.

Konačno predloži g. prof. P. Tomić-u ime odbora jugoslavenskoga, da skupština izrekne ovu želju:

Prva skupština slav. pedagoga, sakupljenih u Beču, osjeća potrebu i želi, da se što prije sastane internacionalni kongres pedagoga.

Za razlog i motiv, kojim to jugoslavenski odbor predlaže, navadja, da će tu misao svi pozdraviti osim Niemaca. Zašto? Jer potiče od Slavena. Što je slavensko, kod njih nevalja. Nu baš ovi kongresi imati će po nas veliku važnost, biti će correctiv njemačke pedagogije. Poslie Sedana potreba je, da se Slaveni i Romani sblize. Što ćemo doći i s-neprijatelji zajedno, neškodi. U kongresu statističkom sjedili su Magjari i Hrvati zajedno pa baš se neljube.

Pa i drugi narodi imati će drugo mnienje o nas.

Skupština na to prista uz predloženu pomisao.

Sada pročitajte se još stignuli telegrami iz Ogulina od kotarske učiteljske skupštine, iz Križevaca od narodnih učitelja, od čitaonice karlovačke, iz Chrudimu od učitelja Havelke.

Napokon izrekao predsjednik i podpredsjednik N. Vukičević oprostajno slovo, ovaj potonji navedši, kako uzajemnost slavenska imadjaše klicu svoju već u davnoj davnini, te iz aknuvši kao prve pobornike i širitelje slav. uzajemnosti slav. apostole sv. Cirila i Metoda, onda Gundulica, Križanića, Kolara i dr., pozvao je žarkimi riečmi sve prisutnike, da se ugledaju u primjer tih slavnihi nezaboravnihi predja.

Uz gromki klik: Slava i Živio! razišla se skupština.

Poslje skupštine ostadoše još oni članovi, koji su bili izabrani u središnji odbor, da se konštituiraju. Hrvatsko učiteljstvo zastupaju u njem gg. I. Filipović, Lj. Modec, Tom. Ivkanec, A. Otovčević, prof. Sekulić.

Ovim se dovrše ovi odista epohalni dani u slavenskoj školskoj poviesti. S-radošću gledamo u susret novoj dobi, gdje Slavenstvu bolja sreća sviće na temelju najčvršćem, na temelju dobre narodne škole, na temelju žive, probudjene sviesti narodne, sviesti slavenske, uzgojene mukom neumornom, srcem oduševljenim, žarom rodoljubnim u mladeži našoj učiteljem narodnim!

Misli o važnosti kmetijstva.

Blaže Pernišek.

IV.

Ne samo slovstvo gospodarstveno, nego tudi razni fizikalni, kemični, meteorologični in dr. aparati naj bi se nabajali po arhivih narodnih učilnic; pa tudi kalupov (modelov) mnogovrstnega kmetijskega orodja nebi smelo manjkati v nijednej ljudskeji šoli.

Vsa ta učila in samoučila se od dne do dne množé in boljšajo, posebno naj novejšé napredovalne čase. Zato treba narodnemu učitelju strokovniško razsojati, katere reči naj predlaga za nakupovanje učnih pripomočkov.

Najpred naj nasvetujem nekoliko kletarskega orodja.

Ako vemo, koliko sladora je v moštu, znano nam je tudi ob enem, koliko bode imelo dodelano vino alkohola. To pa lahko izvemo s klosterneuburško moštno vago, in ta je izmej vsihi družih tehtnic edino prava. Renski kmet, ki je odličen vinski producent, ve ti povedati iz svojega dnevnika od 20. let, procenite sladora svojega mošta.

Marsikedo izmej gorjanov ti užé dan danešnji ponosno jemlje iz žépa svojega navadno vinsko tehtnico in jo deva v

vino, da bi ga občudovali pričujoči zaradi njegove prebrisanosti. A ta tehtnica kar ne velja za vino, pač pa le za alkohol. Kmetu dandanes pa vsakako treba znati, koliko vinskega cveta je v njegovem vinu. Da pa mu je mogoče dobro izvedeti, imeti mora Salleronov alkoholni destilovalni aparat. S to pripravo se prekaplje žganica iz vina, in še lev ta alkohol devaj omenjeno vinsko (alkoholno) vago, da ti pokaže, koliko vinskega cveta je v tvojem vinu.

Mošt in vino se pa ne sodi le po sladoru in alkoholu, ampak tudi po tem, koliko da ima kisline. Naj je vino še tako močno, ako pa ima preobilo kisline, kedo ga bodeslastjaj pil?! Pristne množine kisline v vinu je 5—6 tisočin, a vendar se nahaja mnogo vin z več nego 12 promile kisline. Množino te kisline nam javi Babo-tov moštini in vinski kislinomer.

Kedor zna in hoče rabiti naštetu kletarsko orodje, ta si gotovo utegne na leto več 100 fl. pridobiti ž njim.

S tim spisovanjem nikakor ne mislim sistematično razpravljati nauka kmetijstvenega, nego le poudarjam najpotrebniše reči in zavračam č. gg. čitatelje na uvrsteno kmetijstveno literaturo, iz nje se nam je učiti. Komur nije kaj jasnega v tem slovstvu, pripravljen sem mu postreči z odgovorom po močosti svoji.

Toti in drugi učni pomočki so jako dragi. Trkati treba na vrata krajnega in okrajnega š. sveta i na duri sl. centralnega odbora*) c. k. kmetij. družbe vedno prose: Efeta! in gotovo ne bode zastonj.

Dopisi.

Iz Kranjskega. (Mirne misli o obnašanji učitelja proti duhovniku.) (Iz prijateljskega pisma.) Kako je prepir v domačem taboru škodljiv, to veš zadostno. Ne delajmo strank, še skupni ne opravimo nič proti zdaj kar besnemu sovražniku — nemškutarju. Učitelji postavimo se popolno na znanstveno stališče, delajmo na pedagogičnem polju, ter ne udrihajmo niti na levo, niti na desno. Duhovni se kar nič ne brigajo za šolo, učitelja puste u miru in ga prepuste nemškemu upljivu, da je joj! Jaz mislim, da politikovati učiteljem ne kaže sedaj v prehodni dobi,**) udrihanje po duhovnikih ni na pravem mestu.

*) V tem oziru moj predlog nije bil letos glas upijočega v puščavi, kajti daroval je sl. centr. odbor c. k. štaj. kmetij. družbe ljutom. kmetij. šoli mnogodrazih učnih pripomočkov, na pr. strokovn. kmetij. kujig in raznih aparatov. Slava mu!

***) Da bi ta le predolgo ne trpela, in da bi jej boljša kmalo sledila! Bati se pa je, da se bodo v tej prehodni dobi učitelji ponemčurili. Vr.

To boli! Učitelji naj bi se nekoliko zatajevali, saj bi se razmere nič ne spremenile. Šol. postava se ne bo nič spremenila. Duhovni naj bi se bili z učitelji vred že pred borili za narodnost. Zdaj pa se smejejo, ko Schulzeitunga udriha po svojih kolegih; oni ne branijo nič, da se krajni šolski sveti naročujejo na hudobno Schulzeitungo, ki učiteljem jemlje vso svobodo in jim kaže skriti jarm nemčurske sužnosti v podobi neodvisnosti!!!

Povem ti, da nimamo nikdar veselega trenutka.

Dejal boš, da je to sam klerikalizem! Da, to je! Pa mislim, da taka bi bila naša politika najbolja. Duhovnu čast skazati, kar mu jo gre, sicer jih pa pri miru pustiti. Dobro vem, da duhovni k šolstvu prav malo pripomorejo,*) tu in tam so celó velika kvar, dokazov je dosti. Vlada pa mirno gleda na vse njih intrigue, in nima poguma, jih v red spraviti. Alj se bo učitelj, miš, potém postavljaj na noge proti duhovnom, da si nakoplje dvoje sovražnikov na glavo: duhovna, ki more učitelja pred celo občino konpromitirati, in okraj. glavarja, ki koketira z duhovni vedoč da nima dosti oblasti do njega.***) Učitelj ga ne najde zavetja in še vselej jo je secedil. Zdaj pa reci, da opozicija proti duhovnu učitelju kaj pomaga. Kričanje po časopisih o hudobnih nakanih duhovskih je prazna mlatva slame. Vlada kljubu temu prav nič duhovnu ne stori.****)

Od Save. (O važnosti slovenščine in o nepotrebnosti nemščine po naših šolah.) V zadnjih časih se je mej slovenskimi i nemškimi učitelji hud boj vnel zarad učnega jezika v ljudskih šolah. Narodom pravičen človek nij mu treba ravno pedagog biti, — rekel bi: E, na Nemškem naj se nemški, a po Slovenskem slovenski podučuje. Nemški učitelji že podučujejo nemški, tedaj v materinem jeziku; a kaj pa mi učitelji po Slovenskem, menda slovensko mladino po nemški, Nemcem na ljubo? To pa vendar zahtevajo naši nemški in nemškutarski kolegi,*****) ne vedo in nečejo vedeti, da se mladina more le v materinem jeziku zdatno izobraževati. Kričijo ti nemški učitelji že dovolj, kako njih društva i šole napredujejo, a kakor se mi zdi, čitajo pedagogičnih knjig prav malo, sicer bi ne zahtevali od nas kaj takega, kar so pedagogi vseh časov i vseh narodov zavrgli. Poslušajmo dr. H. Kefersteina, nemškega pedagoga, kaj on v svoji knjigi, ki nam je bila od nemških učiteljev tako gorko nasvetovana, pravi: „Eine Erziehung in fremder Sprache muss die jugendlichen Gemüther nothwendig missbilden und irre führen.

*) Pa koliko bi lahko koristili!

Vr.

**) Da, to je istina, z učiteljem delajo tudi glavarji večkrat prav grdo.

Vr.

***)) Šolstvo in narodne razmere po Kranjskem so res tako zanemarjene, da se morejo le s skupnim delovanjem učiteljevim in duhovnikovim zboljšati.

Vr.

****)) Glej 22. štef. L. Schul.

Eine fremde Sprache ist zur Erziehung der Jugend in ihren Kreisen nichts oder ein Irrlicht.“ Pri podučevanju v tujem jeziku se mladostni duh, mesto da bi se oživiljal, le terpinči i mori. Tuji jezik ogreje mladostno serce le za tujščino, a za domačo stvar, za domačo omiko ostane mrzlo. Ljubezen do domovine i očetu jave se tudi le v domačem, materinem jeziku vname. Saj dr. Keferstein pravi: „Ja wodurch sollen wir Patriotismus und Liebe zu unserem Vaterlande erlangen, als durch unsere Sprache“. Dalje pravi: „Der Gelehrte, der fremde Sprachen weiss, und in seiner eigenen ein Barbar bleibt, der die veralteten Wörter der Griechen und Römer aufzählt, und doch bei jeder Zeile eines Briefes in seiner Muttersprache sich lächerlich macht, muss dennoch nicht ein grosser Gelehrter sein. O warum hat ihn das Schicksal nicht 1000 Jahre früher geboren werden lassen! im Chaos der Barbarei wäre er ein Apostel der Beredsamkeit geworden; jetzt ist er ein lächerlicher Vielwisseur. Žalibog pa, imeli smo i še sedaj imamo učitelje na pripravnicah, kateri materni, učni jezik prihodnjih učiteljev zanemarjajo, ter hočejo iz slovenskih pripravnikov nemške učitelje odgojiti. Ko bi se pripravniki le nekoliko v slovenščini prednašati vadili, ne prišli bi pri prednašanju različnih predmetov v slovenskih ljudskih šolah tako lahko v zadrego.

Iz Mirne na Dolenskem. Minulo je 17. oktobra dve leti, odkar se nas je k učiteljskim preskušnjam oglasilo 10 učiteljev za ljudske in 1 za meščanske šole. Omenjeni dan ob 8. uri pričele so se skušnje najpred pismeno in potem ustmeno ter trajate 4 dni.*) Po dokončanih skušnjah sklenemo, dati se naslikati v spomin skupnega delovanja uč. preskušenj v Ljubljani. Le izpraševanec za meščanske šole je bil — ne znam iz kakovega vzroka — izostal. Zares majhno števito 10, pa ko bi vsaj ti vsi delovali na korist in blagor naroda v mili „Kranjskej“. Po kratkej zdravici se poslovimo in razidemo v najlepši nadi na boljšo prihodnost. Kmalo pa zvem, da dva onih sta se preselila na Štajersko, kmalo potem tretji, četrti in peti, tako, da nas je onih ostalo le še pet na Kranjskem. Številka 2. „Slov. učitelja“ naznanja v svojem listu preseljevanja 22. učiteljev na Štajersko in 4. na Koroško. Koliko izvrstnih učiteljev in zvestih narodnjakov je zgubila Kranjska v dveh letih! Mar ni to velika zguba? Kaj nam kažejo mnogi razpisi služeb na Kranjskem? Deloma nezadovoljnost — deloma pomanjkanje učiteljev. Prav je tako! — Naj bi pa tudi višje šolske oblasti zlasti deželni zbor po izgledu Štajerske pripomogli k boljšemu materijelnemu stanju učiteljev, k zdravim primernim šolskim poslopjem kakor tudi k večjemu številu učnih

*) Izpraševalna koncisiija bila nam je tolik dobra, da smo tudi zvečer pri luči izdelovali naloge, in si tako zmanjšali stroške. Pis.

pripomočkov, mesto, da se grajajo in karajo učitelji po deželi zaradi nedolžnih plehatih tablic na šolskim poslopji z napisi: „zastop Slavije,“ ali „zavarovalno društvo Slovenije“ i. dr. Če se kaki pošteno zaslužen krajevarček vjame, lejte si, dober je. Na lastna ušesa sem čul nekega okr. glavarja rekoč: „der Lehrer soll Lehrer sein!“ To je že dobro. Aber der Lehrer soll auch als „Lehrer“ bezahlt werden! Tako, gospoda moja, obrnite ves svoj pozor na kranjsko šolstvo, in brodovje čez Savo bode za naše preseljevanje strohnelo, pota in meje na Štajersko in druge dežele se bodo zarastle. Potem bomo delovali zvesto v svoji mili deželi z nevtrudljivo gorečnostjo na blagor svojega naroda, kateremu v resnici treba več prave omike in napredka; kajti naše ljudstvo, posebno v nekterih krajih, še trdno dremlje zimsko spanje, ni ga še pregrelo dobrodejno pomladno soluce narodne zavesti in veče omike.

Kristij Engelman.

Razne novice in drobtine.

(Plače štajerskih učiteljev) se utegnejo z novim letom nekoliko izboljšati. Deželni odbor predlaga deželnemu zboru postaviti, po kateri naj bi štajerski učitelji s 1. jan. 1874 l. imeli sledeče plače: V Gradcu 900 gld., na šolah 1. razreda 800 gld., 2. razreda 700 gld., 3. razredu 600 goldinar, in 4. razreda 500 gld. Sedanja razvrstitev v razrede bode menda ostala. Na meščanskih šolah imajo učitelji po 100 gld. več kakor učitelji na narodni šoli v isti srenji. Dokler nima začasni učitelj preskušnje sposobnosti, dobiva od okrajnega š. sveta samo remuneracijo, ki znaša 60—80% prave učiteljske plače. Definitivni podučitelji dobivajo 80% učiteljske plače. Podučitelji brez spričala sposobnosti dobivajo le 60% učiteljske plače kot remuneracijo. Ako pa ti preskušajo sposobnosti prestopajo, imenuvani so definitivni brez razpisa službe. Za učitelje bodo veljale taiste določbe, kakor za učitelje. V tem dovelj ugodnem smislu predlaga štajerski deželni odbor deželnemu zboru.

Pričujoča številka „Slovenskega učitelja“ je zadnja. V prihodnji ne bode več izhajal. Temu je edino to vzrok, da glavna moč in podpora listu — kakor smo že enkrat povedali bili — ne stanuje v Mariboru, kjer list izhaja. Zavoljo tega ni mogel biti „Slovenski učitelj“ tako popolen, zlasti gledé oblike in rednega izdavanja, kakor je bilo želeti. Slovo jemaje od č. čitateljev in naročnikov si dovoljujemo, še enkrat priporočati svoje misli o našem šolstvu, priobčene v raznih številkah tega lista, ker smo jih s trdnim prepričanjem objavili. Vam,

slovenskim učiteljem, polagamo na srce, pravo ljubezen do slovenske šole, do slovenske mladine, t. j. da jo vzrejate in podučujete v takim duhu, ki jo more oblažiti in osrečiti, in v takim jeziku, ki je njej razumljiv, to je v našem milem maternem jeziku, ktereга spoštujte najprvo Vi, da ga bodo tudi Vaši učenci spoštovali. Bodite pa pred vsem drugim značajni, brez značajnost je na učitelju največja madaž. Ne delajte tudi Vi škode našemu nesrečnemu narodu v zadevi našega milega jezika, Vi, ki v tej stvari ravno največ koristiti morete. Vsaj Vas slovenski narod redi, delujte toraj za njega, ne proti njemu.

Vam, slovenskim domoljubom in prijateljem slovenske šole pa priporočujemo slovensko narodno šolo — kot najrodovitejšo zemljo, v kateri kali zdravo seme, ki obeta Slovincem boljšo prihodnost. Pazite na to zemljo, da Vam tujec v njej tega semena — mladine — ne pokvari s tem, da pohujšuje njenega obdelovalca in oskrbnika — učitelja, ali da Vam ne zmanjka teh obdelovalcev in omikovalcev predragega semena, da Vam ne izginejo iz domače zemlje in šole. — Kaj bode potem z Vašo nado na boljšo prihodnost — z Vašo zapuščeno mladino!? Toliko vsem domoljubom. Našim slovenskim duhovnikom pa v zadevi šole živo priporočamo 1. spis v tej številki, kakor tudi učiteljem dopis iz Kranjskega.

Naposled se zahvaljujemo prav lepo vsem naročnikom in dopisateljem za materijelno in duševno podporo. Tiste č. naročnike pa, ki so nam še kaj dolžni, lepo prosimo, da bi svoj dolg kmalu poravnati izvolili, da ne bode treba z listnicami terjati jih, in ne nam materijelne škode trpeti.

Založnik J. Lapajne.

Za vredništvo odgovoren F. Breier. — Tisk „Narodne tiskarne“ v Mariboru.

JANEZ GIONTINI,

knjigar, v Ljubljani na velikem trgu hišna št. 237,

ima vedno sledeče šolske in družega raznega obsežka knjige,
ter mnogotere učne pripomočke na prodaj:

A. Šolske knjige.

A. B. C. v podobah in besedi. Za otroke sestavil Ivan Tomšič. V Ljubljani. Velja z barvanimi podobami in dodanim branjem	gld.	—,15
Abecedna tablica. V Ljubljani	(dvanajst 30 kr.)	" —,03
Poštevanka in enkrat v eno	(dvanajst 30 kr.)	" —,03
Henry L. Sveta povestnica stare zaveze. Iz laškega, poslovenil S. Kociančič. V Gorici 1852	"	—,36
— Povestnica nove zaveze. Iz laškega, poslovenil S. Kociančič. V Gorici 1852	"	—,36
Janežič A. Deutsch-slovenisches Wörterbuch für Schule und Haus. 2. Auflage. Klagenfurt 1867. Broschirt 2 fl. Halbleder	"	2,40
— Kratek pregled slovenskega slovstva, z malim cirilškim in glagoliškim berilom. V Celovci	"	—,42
Jesenko Janez. Občna zgodovina za niže razrede srednjih šol. I. del. Stari vek. V Trstu 1871	"	—,80
— Zemljepisna začetnica za gimnazije in realke. V Gorici	"	—,60
Nauk o telovadbi. II. del. Vaje na orodji, s 164. podobami in 4. obrazci	"	—,80
Prirodopis rastlinstva, s podobami za spodnje razrede srednjih šol. Izdelal dr. Alojzij Pokorni, poslovenil J. Tušek. V Pragi 1872. Mehko vezane 85., trdo vezane	"	1,05
Prirodopis živalstva s podobami za spodnje razrede srednjih šol. Izdelal dr. Alojzij Pokorni, poslovenil Fr. Erjavec. V Pragi 1872. Mehko vezane 1 fr., trdo vezane	"	1,20
Prirodopisje za ljudske šole. Spisal Fr. Govekar. V Pragi 1871	"	—,20
Schoedler. Knjiga prirode. I. snopič. Fizika. V Ljubljani 1871	"	—,80
— II. snopič: Astronomija in kemija	"	1,—
— III. snopič: Mineralogija in geognozija	"	—,70
Wolf Anton Alois, Fürstbischof. Deutsch-slovenisches Wörterbuch. 2 Bände. Laibach 1860. Geb. in Halbfranzband	"	5,20
Levstik Fr. Die slovenische Sprache nach ihren Redetheilen. Laibach 1866. Cena	"	—,20

B. Učni pripomočki.

Bilderbibel. 40 Darstellungen der wichtigsten Begebenheiten des alten und neuen Testaments. Von Dr. J. Schuster. Grossfolio colorirt fl. 8,80, auf Pappendeckel aufgezogen	"	15,80
Sv. Pismo v podobah. 40 podob najvažnejih dogodovb starega in novega testameta. Od Dr. J. Schuster-a. Veliki folijo, barvane gld. 8,80, na debeli papir prilepljene	"	15,50
Herrmann. Der Anschauungsunterricht in Bildern, 43 colorirte Tafeln in Folio gebunden fl. 6,66, auf Pappendeckel fl. 13,50, die Anleitung dazu	"	—,40
Hermann. Nazorni nauk v podobah, 43 barvanih tabelj v folijo vezanih gld. 6,66, na debelem papirji gld. 13,50. Navod	"	—,42

Schreiber's grosse Wandtafeln der Naturgeschichte der Säuge- thiere, Vögel, Amphibien, Fische, Weih- und Schalthiere, Insekten, Würmer und Strahlenthiere. 15 auf Leinwand ge- zogene, lakirte Tafeln mit Stäben zum Aufhängen, 36" hoch und 30 ¹ / ₂ " breit, fein colorirt Preis	fl. 29.40
Schreiberjeve vélike tablje za na steno iz prirodopisja sesalcev, tičev, dvoživcev, rib, mehkužcev, lupinarjev, žužolk, morskih zvezd. 15 na platno prilepljenih, lakiranih tabelj z obešal- nimi palicami, 36" visokih in 30 ¹ / ₂ " širokih, fino barvanih. Cena	" 29.40
Wandtafeln landwirthschaftlich nützlicher und schädlicher Thiere, 4 colorirte Tafeln auf Leinwand aufgezogen, lakirt mit Stä- ben zum Aufhängen versehen. Preis	" 4.50
Tablje za na steno, kmetijstvu koristnih in škodljivih živali 4 barvane tablje, na platno prilepljene, lakirane z obešalnimi palicami. Cena	" 4.50
Die Giftgewächse Deutschland's und der Schweiz in colorirten Abbildungen auf 24 Tafeln. Folio	" 1.90
Strupene zeli Nemčije in Švice v barvanih oddekih na 24 tabljah. Folijo	" 1.90
Naturgeschichte des Pflanzenreichs. Mit 578 colorirten Abbildun- gen auf 52 Tafeln. Folio	" 8.55
Prirodopis rastlinstva. Sè 578 barvanimi podobami na 52 tab- ljah. Folijo	" 8.55
Das Mineralreich in Bildern. Nathurhistorisch-technische Beschrei- bung und Abbildung der wichtigsten Mineralien. Mit 600 colorirten Abbildungen auf 24 Tafeln, Folio	" 5.70
Minerologija v podobah, naravoslovno-tehnični popis in načrti najvažnejih rudnin. Sè 600 barvanimi podobami na 24 tab- ljah, folijo	" 5.70
Anatomische Wandtafeln für den Schulunterricht. Von Dr. J. Fiedler, 8 colorirte Blätter, Folio	" 3.80
Anatomične tablje za na steno za šolski poduk. Od Dr. Fiedler-a 8 barvanih listov folijo	" 3.80
Tomšič Iv. Prirodoslovje v podobah. Slovenskej mladini v poduk in zabavo, s 14 fino barvanimi tabljami	" 1.20
Abbildung der schädlichen Schmetterlinge Oesterreichs, 6 Ta- feln, colorirt fl. 1.60. Text dazu	" —,25
Slike škodljivih metuljev Avstrije, 6 tabelj, barvanih gid. 1.60 in tekst	" —,25
Wand-Atlas für den Unterricht in der Naturgeschichte aller 3 Reiche, von Ruprecht, 30 colorite Tafeln	" 15.20
Atlas za na steno za poduk v prirodoslovji vseh treh carstev, od Ruprechta, 30 barvanih tabelj	" 15.20
Marquart, k. k. Prof. Die essbaren und schädlichen Schwämme, mit 4 grossen fein colorirten Tafeln	" 2.20
Marpuart, c. k. profes. Jedilne in škodljive gobe, sè 4 velikimi, fino barvanimi tabljami	" 2.20
Kmetijske tablje, 30 listov v velikem folijo in barvanem tisku, s tekstem 30 kr., posamezna tablja 1 fr. Obseg: 1. Sadjereja, 2. vinoreja, 3. kletarstvo, 4. poduk o gnojitvi, 5. drenaža, 6. močenje travnikov, 7. čebelarstvo, 8. sadenje zelenjave, 9. hmelja, 10. sviloprejestvo, 11. umetno ribarstvo, 12. in 13. gozd- narstvo, (poraba gozdov), 14. poljedelstvo, 15. živinoreja, 16. poraba dom. živine, 17. sadne brajde, 18. sadenje tabaka, 19. prediva, 20. repe, 21. olja, 22. gospodarstvo, 23. in 24. konjereja, 25. svinjereja, 26. in 27. reja perutnine, 28 ovčja reja, 29 in 30. koristni in škodljivi tiči.	

Gerkmann Fr. Lepopisni izgledi za ljudske šole. V Ljubljani.	
Posamezni listi po 3 kr., vezani	gld. —.16
— Vaje v številjenju. Solki mladosti za rabo. V Ljubljani 1864 (dvanajst 1 gld.)	" —.10
Nazorni nauk za slovensko mladost. Slov. razjasnil Fr. Tomšič.	
Obsega 5 barvanih tabelj na debelem papirju s 380 podobami.	
Velja v platnemenu hrbtu	" 3.50
Zvezki z nazornim podukom. Prestavil Iv. Tomšič 100 zv. 1.50 en tucet	" —.20
Pokorni. Prvi nauk o lepo- in hitropisji. Sešitek 1—12. à 2 kr., 100	" 4.—
Wandkarte von Europa von Prof. Kozenn. Auf Leinwand	" 4.—
Mapa za na steno Evrope od prof. Kozenna. Na platnu	" 4.—
Wandkarte der öster. Monarchie von Prof. Kozenn. Auf Leinw.	" 4.—
Mapa za na steno Avstrije od Kozenna. Na platno	" 4.—
Handtke's Wandkarten:	
Oestl. Halbkugel, 12 Blätter fl. 1.59, auf Leinwand fl. 4.44 —	
Westl. Halbkugel, 12 Blätter fl. 1.59, auf Leinwand fl. 4.44 —	
Europa, 9 Blätter fl. 1.90, auf Leinwand fl. 4.44 —	
Asien, 9 Blätter fl. 1.45, auf Leinwand fl. 4.44. — Afrika,	
6 Blätter fl. 1.14, auf Leinwand fl. 2.85. — Australien, 6	
Blätter fl. 1.14, auf Leinwand fl. 2.85. — Nord-Amerika, 9	
Blätter fl. 1.45, auf Leinw. fl. 4.44. — Palästina, 4 Blätter fl. 1.14,	
auf Leinwand fl. 2.28. — Deutschland und die Schweiz, 9	
Blätter fl. 1.90, auf Leinwand fl. 4.44. — Oesterreich, Mo-	
narchie, 10 Blätter fl. 1.59, auf Leinwand	" 4.44
Handtke-jeve mape za na steno:	
Izh. poluta, 12 listov gld. 1.59 na platnu gld. 4.44. —	
Zap. poluta, 12 listov gld. 1.59, na platnu gld. 4.44. — Ev-	
ropa, 9 listov gld. 1.90, na platnu gld. 4.44. — Azija, 9	
listov, gld. 1.45, na platnu gld. 4.44. — Afrika, 9 listov,	
gld. 1.14, na platnu gld. 2.85. — Avstralija, 6 listov, gld.	
1.14, na platnu gld. 2.85. — Severna Amerika, 9 listov, gld.	
1.45, na platnu gld. 4.44. — Palestina, 4 listi, gld. 1.14, na	
platnu gld. 2.28. — Nemčija in Švica, 9 listov, gld. 1.90, na	
platnu gld. 4.44 — Avstrija, monarhija, 10 listov, gld. 1.59,	
na platnu	" 4.44
Handtke's General-Karten, grösstes Landkarten-Format, à 64kr. als:	
Oestl. Hulbkugel. Westl. Halbkugel. Europa. Asien. Afrika.	
Nordamerika. Freistaaten. Südamerika. Europäisches Russ-	
land. Westliches Russland. Frankreich. Italien. Preussischer	
Staat. Oesterreichischer Kaiserstaat. Europäische Türkei. —	
Deutschland ohne Berge 64. kr. Deutschland mit Bergdar-	
stellungen	" —.95
Handtke-jeve glavne mape, največji format map, à 64 kr. kot: Iz	
hodna poluta. Zap. poluta. Evropa, Azija, Afrika, sev. Ame-	
rika, svobodne države, južna Amerika, evropejska Rusija,	
zap. Rusija, Francija, Italija, Pruska država, Avstrijsko ce-	
sarstvo, Evrop. Turčija, Nemčija brez pogorij 64. kr. Nemčija	
z izobraženimi pogorji	" —.95
Landkarten mit slovenischem Text, herausgegeben vom Matica-	
Verein. Evropa. — Obraz cele zemlje v polutah. — Avstrija	" —.25
Mape s slovenskim tekstom, izdaja slov. Matica. Evropa —	
Obraz cele zemlje v polutah, Avstrija. Azija, sev. in južna	
Amerika, Afrika, Avstralija, evrop. Rusija	" —.35
Freyerjeva mapa kranjskega vojvodstva v 16 listih 10 gld., po-	
sam. listi à	" 1.—
Zemljske krogle s slov. tekstom, 8" v preméru, prestavljeni od	
J. Tomšiča. Brez meridijana gld. 5.30, z 1/2 meridijana, gld. 7	
z meridijanom in stoljalom	" 12.30
Nova mera na trgu	" —.06

C. Različne stvari.

Slovenische Wandfibel in 14 Tafeln, neueste Ausgabe. Preis fl. 1.40. Aufgespannt auf Deckel	7.—
Slovenska abeceda za na steno v 14 tabljah, najnovejša izdaja. Cena glđ. 1.40, prilepljena na pokrov	7.—
Deutsche Wandfibel in 10 Blättern 89 kr. Aufgespannt auf Pappendeckel	4.89
Nemška abeceda za na steno v 10 listih 89 kr, prilepljena na debel papir	4.89
Schultafeln aus amerikanischem Ledertuch, sammt Gestell Grössere 24 fl. Dergleichen Stoff 40 kr. pr. quadr. Schuh	20.—
Šolske tablje iz ameriškega usnjenega sukna, s stojalom Večje 24. Ta tvarina po 40 kr. štirjarske črevelj.	20.—
Bauen, Ornamenten-Schule für Gymnasien, Real- und Bürgerschulen, 10 Hefte, à 4 Blätter, 40 kr. Heft.	
Bauen. Ornamentna šola za gimnazije, realke in meščanske šole 10 zvezkov, à 4 liste. 40 kr. pr. zvezek.	
Westmann, prof. Ornamentale Vorlagen für Gewerbe- und Realschulen. 8 Hefte, je 4 Blätter, 1/2 Folio, à Heft	—60
Westmann, prof. Ornamentale predlage za obrtniške in realne šole. 8 zvezkov, po 4 liste, 1/2 folija, 1 zvezek	—60
Métrična mera v 2 tabljah. Od Stegnarja	—20
Paterno's systematische Zeichenschulen in Heften, à 6 Blätter in 8°, jedes Heft 30 kr. Enthält: Taubinger Figuren 24, Blumen 18, Ornamente 12, Säulenordnung 2 Hefte. Strassgschwandtner, Thiere 16 Hefte. Höger, Landschaften, 34 Hefte. Reinhold, Perspective 1, Verschiedene Gegenstände 5 Hefte.	
Paterno-ve sistematične šole za risanje v zvezkih, à 6 listov v 8°, vsak zvezek 30 kr. Obsoga: Taubinger figure 24, cvetlice 18, ornamente 12, red strebrov 2 zvezka. Strassgschwandtner, živali 16 zvezkov, Höger, krajine, 34 zvezkov—Reinhold perspektiva 1, različnih stvari 5 zv.	
Jarisch, Dr. A. Anfangsgründe für den Unterricht im Zeichnen, nebst einer methodischen Anleitung für Lehrer und Schüler	1.—
Jarisch, Dr. A. Začetni nauk v risanju, z metodičnim navodom za učitelje in učence	1.—
Fleiszettel für verschiedene Fälle und Lehrgegenstände, pr. 100 Stück auf Natur-Papier 35 kr. Feine auf farbigem Glanzpapier mit Golddruck	—70
Spominki pridnosti in napredka. Z zlatim tiskom v raznih barvah, 100 spom.	—80
— srednjefini, s črnim tiskom, 100 spom.	—40
Naturgeschichtliche Bilderbögen aller 3 Reiche in einzel. Bögen colorirt à 4, 8 und 10 kr. Buchweise bedeutend billiger.	
Pole naravoslovnih podob iz vsch treh carstev v posam. polah, barvane à 4. 8 in 10 kr. Ako se kar cele bukve kupijo, mnogo ceneje.	
Karteljei linirani za mesečna in skušenjska pisanja, z nemškimi ali latinskimi lineamentom ali oboje vkup. 100 kart.	—90
Karteljei za tedenska pisanja. 100 kart.	—45
Ruska mašina za računanje, jako velika za šole. Cena	12.—
— za domačo rabo, majhena	3.—
Anleitung zur Behandlung der russischen Rechenmaschienen 14 kr. Preis der Rechenmaschine	2.20
Navod, kako rabiti rusko mašino	—14

- Kopschitz. Predlaga za risanje v 10 zvezkih. Cena pri zvezkih od 1—9 = 8 kr., pri 10. = 10 kr.
- Papier za risanje kot: reški, holandski in angleški od Whatmana, Zander-a in Königa.
- Naravnih papir v vseh različnih barvah, med njim: francoski, porenski in domači.
- Kartoni beli, za risanje in prilpeljenje fotografij — za natezovanje risarij. Cveki, tekoč lim, mund-lim in gumi.
- Akvarelne barve, v posam. kosih in škatljicah. Oljnate barve v tubah in mehovih.
- Pasteli, v les vloženi, v vseh razlikah barev, umetelni črtuiki. Kreda za risanje, bela in črna v 3 stopnjah trdosti.
- Tuši za pisanje in risanje, kineški.
- Brisalci za risalce, iz papirja in usnja.
- Tintniki za na pot in pisarne.
- Linjske liste (Faulenzer), vošilni papirji z devizami in cveticami.
- Torbice za pisanje in risanje, z opravo in brez oprave, pisalne podlage.

D. Knjige različnega obsežka.

Čas je zlato. Podučna povest za mladost. Spisal F. Hofmann. V Ljubljani 1864. (trdo vezana 50 kr.)	gld. —.36
Najdenček, ali pravični se tudi živine usmili. Iz nemškega. V Ljubljani	" —.14
Postojanska jama. Spisal Dr. E. H. Kosta. Z eno podobo in enim planom jame	" —.40
Pripovedek, sto malih, za mladost. Spisal Krištof Šmid, poslovnik Iv. Tomšič. V Ljubljani 1872. Trdo vezane	" —.40
Venček za vezilna darila, ali voš. pesmice o godovih, novem letu in drugih priložnostih, z nekaterimi spominskimi listi in grobnimi napismi. Drugi popravljeni in pomnoženi natis	" —.18
Vošilna knjižica, ali vošilni listi za novo leto, godove in rojstne dneve. Spisal Iv. Tomšič. V Ljublj. 1870 (trdo vezana 30 kr.)	" —.20
Nauk za mladenčce, ki bi radi stregli k. sveti maši. V Ljubljani 1863 (dvanajst 50 kr.)	" —.05
Archäologische Karte von Krain sammt Erklärung, von Radics. Laibach. In Umschlag	" —.20
Glückwünsche zu Neujahr-, Geburts- und Namensfesten, nebst einem Anhang von Grabschriften und Stammbuch-Aufsätzen. 5. Auflage. Laibach 1872	" —.10
Imenik ljudskih učiteljev na Kranjskem 1870	" —.30
Kociančič Š. 26 povesti za mlade ljudi. V Gorici 1848	" —.30
Kranjsko ljudsko šolstvo. Spisal J. Lapajne. V Ljubljani 1871	" —.30
Macun Ivan. Kratak pregled slovenske literature z dodanim rečnikom za Slovence. V Zagrebu 1863	" —.40
Matija Majar Slovnica ruska za Slovence. Na Dunaji 1867	" —.60
Marn Fr. Slovnica češkega jezika z berilom. V Pragi 1867	" —.70
Medeni križ, kteremu je pridano popisovanje Palestine ali sv. dežele in hoje Jezusove po sv. deželi. V Gorici 1861. 3. nat.	" —.15
Naukopolne pripovedi za slov. mladost. V Gorici 1856. 2. natis	" —.15
Nova zbirka laških, nemških in slovenskih pozorov. Spisal A. Premru. V Gorici. Mehko vezana 1 gld., v polu usnji	" 1.40
Olíkani Slovencev. V Ljubljani 1871	" —.40
Sadjereja v pogovorih, ali poboljšani sosedje. Za dom. ljudstvo Spisal Iv. Tomšič. V Celovci 1867	" —.16
Slovenski štajer, dežela in ljudstvo. Spisali rodoljubi.	"
1. snopič v Ljubljani 1868	" —.50
2. " " 1870	" —.40

Vrtee, časopis s podobami, za slov. mladost. Urednik Iv. Tomšič. I. tečaj 1872	"	2.50
Vojvodstvo krajnsko, v zemljepisnem, statističnem in zgodovinskem pregledu. V Ljubljani 1868	"	—40
Vojvodstvo koroško, v zemljepisnem, statističnem in zgodovinskem pregledu. V Ljubljani 1868	"	—34
Angelj varh, moj, ali zvesti vodnik v nebeško domačijo. Za ženski spol, spisal A. Lesar, katehet. V Ljubljani, s petimi fotografičnimi podobami,	"	—40
— Tiste za moški spol, }	"	—40
Jezus, prijatelj okrok, ali pustite priti k meni otročiče. Bukvice polne naukov, molitev in pesmi. Za svoje farmančke, spisal P. A. Tais. V Ljublj. 1865 (brez podobe 10) }	"	—12
— Tiste nemško in slovensko (brez podobe 18) }	"	—20
Cerkvene pesmi. Tretji natis. V Gradci. Trdo vezane	"	—12
Svete pesmi. Zložil B. Potočnik. Četrty natis. V platn. hrbtu	"	—45
Cvek Leopold. 12 cerkvenih pesmi. V Ljublj. z napevi 1863. Vezane	"	—60
Vavken A. Napevi za cerkvene pesmi. V Ljublj. 1863. Vezane	"	1.50
Tais P. A. Jesus der Kinderfreund, kleines Lehr-, Gebet- u. Gesangsbüchlein für Kinder. Mit vielen Bildern. 5 Auflage. Laibach. Ungebunden 10 kr. Steifband 20 kr. Halblederband 30 kr. Lederband 40 kr. Mit Goldschnitt 50 kr.		

